

Motion till riksdagen 2005/06:A309

av Maud Olofsson m.fl. (c)

Jobb, jobb riktiga jobb

Motionen delad mellan flera utskott

1 Sammanfattning

Centerpartiet vill att Sverige ska vara ett land där det lönar sig att arbeta och där alla människor har ett jobb att gå till varje dag. På grund av illa förd socialdemokratisk politik går över en miljon människor i arbetsför ålder inte till jobbet en vanlig arbetsdag. Detta måste förändras.

Därför tar vi ett helhetsgrepp på hur nya jobb ska skapas. Centerpartiet introducerar en rad förslag som spänner över flera områden: företagsklimat, skatter, utbildning, riskkapital, forskning och utveckling samt infrastruktur.

Fel! Okänt namn på

2 Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	1
2	Innehållsförteckning	2
3	Förslag till riksdagsbeslut.....	4
4	Sverige är fantastiskt!	7
4.1	Socialdemokraterna klarar inte jobben	7
4.2	Jobbmål för fler i arbete.....	7
4.3	Omvärlden – den stora möjligheten.....	8
4.4	Regional tillväxt = Sveriges tillväxt	9
4.5	Tillväxt i hela landet.....	9
4.6	Utan företag stannar Sverige	10
4.7	Sverige kan bättre	10
5	Det ska alltid löna sig att jobba!	10
6	Ropen skalla – jobb åt alla!	11
6.1	Arbetsmarknadspolitikens två inriktningar.....	11
6.2	Arbetsförmedlingarna ska få konkurrens.....	11
6.3	Speciella åtgärder för akademiker och unga	12
6.4	Ge arbetshandikappade möjlighet att jobba.....	12
6.5	Tala klarspråk – redovisa alltid den totala arbetslösheten	13
7	Kunskap som konkurrensmedel.....	13
7.1	Förbättra yrkesutbildningen på gymnasiet.....	13
7.2	En flexibel lärlingsutbildning	14
7.3	Yrkesutbildning efter gymnasiet.....	14
7.4	Bättre möjligheter till vidareutbildning	14
8	Öka mångfalden – ge alla chans till jobb!	14
8.1	Bättre validering av utländska examina.....	15
8.2	Tillåt människor att jobba.....	15
8.3	Skärp diskrimineringslagstiftningen.....	15
8.4	Ställ tydligare krav på staten, kommuner och landsting	16
9	En effektiv samhällsservice	16
9.1	Mer offentlig service per skattekrona	17
9.2	Offentlig sektors roll för nya jobb	17
9.3	Större lokalt självstyre skapar jobb.....	17
9.4	Stärk det civila samhället och människors frivilliga engagemang.....	18
9.5	Bättre kommunikationer – en förutsättning för fler jobb	18
10	Mångfald i offentlig sektor	19
10.1	Varför konkurrens?.....	19
10.2	Etableringsfrihet	20
10.3	Utmaningsrätt, intraprenad och kooperativ.....	20
11	Forskning och utveckling	21
12	Framtidens branscher.....	21
12.1	Miljöteknik – en överlevnadsfråga	22
12.2	Tjänstesektorn – Europas snabbast växande bransch.....	22
12.3	Förenkla gränsöverskridande tjänstehandel.....	23
13	Företagens konkurrenskraft	24

Fel! Okänt namn på

13.1	Hjälp entreprenörer att skapa jobb.....	24
13.2	Kvinnors företagande	25
13.3	Unga och entreprenörskap.....	26
13.4	Solidaritetsbanker.....	26
13.5	En översyn av arbetsrätten	26
13.6	Hur behåller Sverige de stora företagen?.....	27

Fel! Okänt namn på

3 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om ett öppet och företagsamt Sverige där människors kreativitet och skaparkraft tas till vara för att ge Sverige en stark position i den globala konkurrensen.¹
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om tydliga mätbara mål för fler riktiga jobb.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om ökad makt för regioner och kommuner enligt federalismens principer.²
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att arbetsmarknadspolitiken skall ha två inriktningar: kompletterande utbildning och kontakt med potentiella arbetsgivare.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att arbetslösa akademiker skall ha rätt att använda en termins (20 veckors) studielån/studiebidrag till praktik.³
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att alla som är inskrivna på arbetsförmedlingen, oavsett om de gör praktik eller är hemma och letar bland jobbannonserna, skall redovisas som arbetslösa.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att anpassa utbildningssystemet till den internationella konkurrensen.³
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om ett system för individuellt sparande till kompetensutveckling och vidareutbildning.⁴
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om ett slags företagsbot för diskrimineringsbrott på samma sätt som för t.ex. miljöbrott.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att för förbättrad mångfald bör ett mål vara att offentligt anställda skall motsvara befolkningens sammansättning i den arbetsmarknadsregion man befinner sig i.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om bättre uppföljning och utvärdering av hur diskriminering motarbetas hos de offentliga arbetsgivarna.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att de offentliga arbetsgivarna bör ha en offensiv hållning till och arbeta aktivt med arbetsmiljöfrågor, medinflytande etc.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att lagen om offentlig upphandling bör ses över.⁵
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att öppna för alternativ finansiering av infrastruktur.⁶
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om vikten av bra kollektivtrafik.⁶

Fel! Okänt namn på

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att arbeta för en förbättrad infrastruktur och transportpolitik i hela EU.⁶
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att öppna för fler alternativ i offentlig sektor.¹
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om utmaningsrätt, intraprenad och kooperativt företagande.¹
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om slopad revisionsplikt för mindre företag.⁷
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att anpassa aktiebolagslagen till små och medelstora företag.⁷
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att anpassa årsredovisningslagen till små och medelstora företag.⁷
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att ompröva de nya förmånsrättsreglerna.⁷
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om aktiebolag med lägre kapitalinsats.⁷
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att öka tillgången på riskkapital.⁴
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att införa statliga kreditgarantier liknande det system som finns i Finland.¹
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att låta utreda möjligheten att införa ett entreprenörslån.¹
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att den som går från en anställning till eget företagande skall kunna ta med sig sitt socialförsäkringsskydd in i det nya företaget under de två första åren.⁸
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att kvinnors entreprenörskap bör prioriteras genom ett särskilt program för kvinnors företagande.¹
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att ge entreprenörskap och kunskap om företagande en naturlig plats i skolundervisningen.³
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att pröva möjligheten att införa s.k. solidaritetsbanker.¹

Fel! Okänt namn på

31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att förenkla framväxten av kreditgarantiföreningar och lokala banker.¹
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om en proportionalitetsregel.

¹ Yrkandena 1, 2, 17, 18, 25, 26, 28, 30 och 31 hänvisade till NU.

² Yrkande 3 hänvisat till KU.

³ Yrkandena 5, 7 och 29 hänvisade till UbU.

⁴ Yrkandena 8 och 24 hänvisade till SkU.

⁵ Yrkande 13 hänvisat till FiU.

⁶ Yrkandena 14–16 hänvisade till TU.

⁷ Yrkandena 19–23 hänvisade till LU.

⁸ Yrkande 27 hänvisat till SfU.

4 Sverige är fantastiskt!

Centerpartiet vill att Sverige ska vara ett land där det lönar sig att arbeta och där alla människor har ett jobb att gå till varje dag. Vi vill se ett företagsamt Sverige där människors kreativitet och skaparkraft tas till vara. Vi vill ha ett Sverige där nya invånare välkomnas med öppna armar. Vi vill ha ett Sverige där unga uppmuntras att förverkliga sina drömmar och där kvinnor och män ges lika möjligheter att utveckla sina idéer och sina kunskaper.

Sverige har fantastiska möjligheter. Invånarna är högutbildade och många företag är framgångsrika på en världsmarknad. Sverige tillhör de länder som satsar mest på forskning i hela världen. Det finns stora och inkomstbringande naturtillgångar och det finns naturvärden som gör vårt land attraktivt att besöka för många. Ändå lyckas inte Sverige.

4.1 Socialdemokraterna klarar inte jobben

Den socialdemokratiska arbetsmarknadspolitiken har havererat. Över 1,5 miljoner människor i arbetsför ålder går inte till jobbet en vanlig arbetsdag. Enligt Arbetsmarknadsstyrelsen (Ams) är 5,5 % av arbetskraften öppet arbetslös och 2,3 % är sysselsatt i åtgärder.¹

Trots många socialdemokratiska löften om att minska arbetslösheten fortsätter regeringen att föra en ineffektiv och dyr arbetsmarknadspolitik som inte leder till riktiga jobb. Den verkar tro att jobb skapas genom mer skattepengar till Ams och förstår inte att nya jobb skapas främst inom den privata sektorn. För att få fler jobb måste fler företag anställa fler personer. Att göra som Socialdemokraterna och ge miljarder till kommunerna för att anställa fler inom offentlig sektor leder bara till rundgång av skattepengar och urholkar Sveriges ekonomi.

Socialdemokraterna har lyckats bygga ett elitsamhälle där du för att få ett jobb helst ska bo i en stad och vara en fullt frisk man mellan 30 och 45 år. De andra slås ut i den tuffa, kalla värld som Socialdemokraterna tillåter: nya svenskar, funktionshindrade, landsbygdens invånare, unga, äldre, kvinnor och sjuka får allt sämre möjligheter.

Sverige och dess invånare förtjänar bättre. Det är därför Centerpartiet vill ha en ny regering och en ny politik, där var och en som vill bidra också får chansen att göra det.

4.2 Jobbmål för fler i arbete

På samma sätt som det i dag finns 16 miljömål som följs upp och utvärderas, vill

¹ www.ams.se 2005-10-03.

Fel! Okänt namn på

Centerpartiet ha tydliga mätbara mål för fler riktiga jobb. Dessa mål är tre huvudmål med respektive tre delmål:

1 Fler livskraftiga företag

- Bättre ekonomiska villkor för företagen
- Mer forskning och utveckling för tillväxt
- Sverige ska bli världsbäst på miljödriven tillväxt

2 Hela Sverige ska jobba

- Korta tiden utan jobb
- Bättre infrastruktur och service
- Nolltolerans mot diskriminering

3 Stärk människan

- Det ska alltid löna sig att jobba
- Mer utbildning under hela livet
- Förbättrad hälsa i arbetslivet

Vad som ovan anförs om tydliga mätbara mål för fler riktiga jobb bör ges regeringen till känna.

4.3 Omvärlden – den stora möjligheten

Den utveckling och det samarbete som globaliseringen fört med sig är bra. Nästan alla, inklusive många av världens fattiga, har fått det bättre de senaste decennierna. Tillväxten i industriländerna har exempelvis lett till att vi i dag har bättre förutsättningar att ta hand om vår miljö, vilket många fattiga länder inte tycker sig ha råd med. Att vända trenden – att försöka isolera länder från varandra – är inte en väg framåt. Fler jobb skapas inte med mindre öppenhet och med stängda gränser – tvärtom. En öppen attityd mot både Europa och övriga världen vinner alla på.

Globaliseringen ger Sverige möjlighet att importera varor och tjänster till ett lägre pris än vad vi själva klarar av att tillverka dem för. Svenska företag kan också exportera varor och tjänster till en oändligt mycket större marknad än bara den svenska. Det betyder att vi får mer pengar i plånboken med globaliseringen än utan den. Globaliseringen ger oss alltså möjlighet till höjd levnadsstandard och ökad välfärd.

Men för att Sverige ska kunna ta del av de stora möjligheter globaliseringen innebär krävs ett öppet samhälle. Svenskarna har inte råd att stänga in sig, tro att vi klarar oss bäst på egen hand och styra Sverige som om vi vore ensamma i världen. Samhället måste vara flexibelt och kunna förändras, och ha förmåga att nyttja alla de fördelar Sverige har. Detta öppna och flexibla samhälle kräver en ekonomi som hela tiden förnyas sig. Förnyelsen gäller inom många områden: utbildnings- och forskningssystem, skattesystem, näringspolitik, offentlig sektor och arbetsmarknad.

I allmänhet är det de länder som är positiva till globaliseringen och anpassar sin politik därefter som vinner i längden. Om Sverige inte kan anpassa och

förnya sig riskeras en ännu högre arbetslöshet, långsam ekonomisk tillväxt och stora svårigheter att få råd med välfärden.

4.4 Regional tillväxt = Sveriges tillväxt

När Sveriges tillväxt och konjunktur diskuteras görs det ofta utifrån perspektivet att hela Sverige är i samma konjunkturfaser, med samma arbetsmarknad och samma struktur på näringslivet. Men så ser inte verkligheten ut, olika regioner är ofta i olika konjunkturfaser. Exempelvis gick det efter IT-branschens nedgång trögt för Stockholmsregionen medan Västra Götalandsregionen tack vare ett annat näringsliv med andra typer av företag, var mycket framgångsrik.

Företagande och arbetsmarknad ser alltså olika ut på olika platser i landet och för att på bästa sätt dra fördel av regionala fördelar och förutsättningar måste den regionala nivån behålla mer makt över sådant som påverkar det regionala företagsklimatet, som exempelvis kompetensförsörjning och infrastruktur. Ett regionalt ansvar för den här typen av frågor skulle öka förmågan till anpassning efter regionala behov, och också medborgarnas möjligheter att utkräva politiskt ansvar.

Om makt tas från staten och ges till människan, till kommunerna och till regionerna kommer Sverige att klara sig bättre i den tuffa internationella konkurrens som globaliseringen innebär. Med en starkare regional nivå kan regioner bättre arbeta för att bli framgångsrika inom ett specialområde. Då kan näringslivet, regionala lärosäten och regionala politiker arbeta tätt tillsammans för att utveckla de kompetenser som krävs för att regionen ska stå stark i den globala konkurrensen. Det är Centerpartiet övertygat om eftersom ökad lokal och regional tillväxt är en del av en ökad nationell tillväxt. Vad som ovan anförs om ökad makt för regioner och kommuner bör ges regeringen till känna.

4.5 Tillväxt i hela landet

Den viktigaste resurs en region har är människor och deras vilja att skapa och att utveckla sin omgivning. Det betyder att människors attityd är en av de enskilt viktigaste aspekterna för regional tillväxt. En region där invånarna har en positiv attityd till förändring och utveckling och där man ställer sig positiv till samarbete har mycket goda förutsättningar att lyckas. Det är också viktigt med självförtroende, om man tror på sin region och sina idéer kommer framgångarna förr eller senare. Men det krävs uthållighet. Regional utveckling handlar om en lång tid av målmedvetet och uthålligt arbete.

Centerpartiet vill att staten ska koncentrera sig på att se över strukturer som hämmar tillväxt och utveckling. Exempelvis är närhet till fungerande service och bra kommunikationer en förutsättning för en livskraftig region. Ett exempel på försvårande hinder är den svåra bostadssituationen i stora delar av landet. För att människor ska kunna bo, arbeta, studera, starta och

Fel! Okänt namn på

driva företag måste bra bostäder till rimliga priser kunna erbjudas och service som kollektivtrafik, post och polis finnas.

Staten har också ansvar för att föra en bra industri- och företagspolitik. Det handlar t.ex. om ett skattesystem som gynnar tillväxt och att satsa tillräckligt på forskning, men också om att föra en politik som skapar sunda offentliga finanser och rimliga räntenivåer. Staten måste alltså ta ett tydligt ansvar för att ge förutsättningar för självbärande och livskraftiga regioner. Så skapas bättre villkor för tillväxt i hela landet.

4.6 Utan företag stannar Sverige

Attityderna till företagare och företagande måste ändras. I dag ses det ofta som mer positivt att ha vunnit på lotto än att ha tjänat pengar på att driva ett framgångsrikt företag. Men entreprenörer är hjältar och måste få uppskattning, inte bestraffas som i dag. När någon väljer att satsa på en idé och därmed ta en ekonomisk risk, måste det finnas ett system som gör det möjligt att lyckas. En entreprenör som satsar måste tillåtas att lyckas och bli rik.

Det privata företagandet är grunden för hela samhällets välbefinnande. Därför behövs bättre villkor för företagande i Sverige. Det krävs både för den tunga basindustrin och för de spirande entreprenörerna. Ett program för jobb börjar och slutar med villkoren för och attityderna till hela Sveriges företagsamhet.

4.7 Sverige kan bättre

För att Sverige bättre ska klara av att möta den internationella konkurrensen måste vi inse att vi är en del av globaliseringen. För att skapa fler jobb behövs en nystart, en ny politik som utnyttjar alla Sveriges möjligheter, som ger var och en chansen att bidra, som tar till vara all kreativitet, fantasi och allt hårt arbete människor är beredda att lägga ner.

Vad ska då den nya politiken bestå av?

Både arbetsgivare och fack, företagare och anställda, riktar uppmärksamheten mot ungefär samma lösningar: företagsklimat, skatter, utbildning, riskkapital, forskning och utveckling samt infrastruktur. Det behövs alltså en rad åtgärder för att minska arbetslösheten och skapa nya jobb.

5 Det ska alltid löna sig att jobba!

Svenskarna är det högst beskattade folket i världen. Inte någon annanstans får människor behålla en så liten del av lönen. Ofta leder de höga skatterna till att låginkomsttagare inte klarar sig på sin egen lön utan blir beroende av bidrag. Det kan inte Centerpartiet acceptera. Vi vill därför kraftigt sänka skatterna för låg- och medelinkomsttagare.

Centerpartiet ger också en extra skatterabatt till dem som har ett jobb eller driver ett företag, ett s.k. jobbavdrag. Jobbavdraget gör det lönsammare att vidareutbilda sig, och att gå från deltids- till heltidsarbete.

Centerpartiet vill att fler går från bidrag till arbete. Det innebär dels att vi sänker skatterna, dels att vi sänker ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen.²

6 Ropen skalla – jobb åt alla!

Den arbetsmarknadspolitik som bedrivs i dag, där beslut fattas på central nivå långt borta från de arbetssökande, stämmer inte överens med den vision Centerpartiet har. Vi vill i stället att beslut ska fattas så nära människor som möjligt, även inom arbetsmarknadspolitik.

6.1 Arbetsmarknadspolitikens två inriktningar

Arbetsmarknadspolitik ska ha två inriktningar: kompletterande utbildning och kontakt med potentiella arbetsgivare. Den första delen handlar om att alla ska ha gymnasiekompetens. För arbetssökande som saknar det eller som behöver byta inriktning ska det finnas dels kvalificerade yrkesutbildningar och dels kortare punktinsatser (t.ex. kompletteringar till den utbildning som den arbetssökande redan har) samt möjlighet till validering. De utbildningar som krävs för att arbetssökande ska kunna ta sig tillbaka till ett jobb ska inte drivas av Ams, utan ska finnas i det ordinarie utbildningssystemet. Detta bör ges regeringen till känna.

Den andra delen handlar dels om att erbjuda arbetssökande praktik, dels om att erbjuda långtidsarbetslösa s.k. nystartsjobb. Nystartsjobben innebär att arbetsgivare som anställer personer som fått arbetslöshetsersättning i mer än ett år, slipper betala arbetsgivaravgiften. Skatterabatten gäller under lika lång tid som personen varit bidragsberoende, men högst i fem år. Personer som har sjukpenning, förtidspension eller socialbidrag kan också bli erbjuden ett nystartsjobb.³

6.2 Arbetsförmedlingarna ska få konkurrens

Det är orimligt att tro att arbetsförmedlingarna ska kunna ge bra hjälp till alla arbetssökande när de som i dag har 100–700 arbetssökande per arbetsförmedlare. För att förmedlarna ska kunna arbeta effektivt måste antalet arbetssökande per förmedlare minskas betydligt. Det görs om friåret tas bort ef-

² För ytterligare diskussion kring detta se Centerpartiets budgetmotion 2005/06:Fi243.

³ För ytterligare diskussion kring nystartsjobb se Centerpartiets motion.

Fel! Okänt namn på

tersom det tar upp mycket tid för arbetsförmedlarna. Om arbetsförmedlingarna får konkurrens av andra aktörer som företag, föreningar och organisationer blir effektiviteten ännu större, med en bättre matchning av arbetssökande och arbete som resultat.

6.3 Speciella åtgärder för akademiker och unga

Unga människor har mycket svårt att få in en fot på arbetsmarknaden och ungdomsarbetslösheten är därmed hög i Sverige.⁴ Centerpartiet tror att det finns vissa faktorer som bidrar till att unga människor hamnar i arbetslöshet – det är för dyrt och för krångligt för företag att nyanställa, unga har sällan arbetslivserfarenhet och saknar de rätta kontakterna, gymnasiet är inte rätt utformat för att utbildningen ska leda till jobb och matchningen av lediga jobb och arbetssökande unga är inte tillräckligt effektiv.

Därför vill Centerpartiet bl.a. se mer praktik i gymnasiet och högskolan, fler gymnasieutbildningar som kan leda till jobb samt att högre krav ska ställas på att anta ett jobberbjudande på annan ort.

Centerpartiet vill också att ungdomar (20–24 år) som varit arbetslösa i minst sex månader ska omfattas av de s.k. nystartsjobben. Med undantaget att för dem gäller skatterabatten i högst ett år.

Den stigande siffran över arbetslösa akademiker är redan i dag mycket hög.⁵ För att den ska sjunka är det främst nätverksbyggande och kontaktskapande som behövs. Det handlar om att ge akademiker möjlighet att få olika former av praktikplatser och delta i traineeprogram. Om det blir lättare att få praktik inom sitt utbildningsområde får den arbetssökande fler nyttiga kontakter, ökar sin arbetslivserfarenhet och får lättare ett jobb efter praktiken. För att fler ska få möjlighet till praktik vill Centerpartiet att arbetslösa akademiker ska ha rätt att använda en termins (20 veckors) studielån/studiebidrag till praktik.⁶ Detta bör ges regeringen till känna.

6.4 Ge arbetshandikappade möjlighet att jobba

Alla ska kunna erbjudas ett jobb och kunna försörja sig själva. Även människor med funktionshinder eller kronisk sjukdom ska ha en naturlig plats på arbetsmarknaden i stället för att erbjudas förtidspension. Centerpartiet vill öka antalet lönebidragsplatser och höja bidragsnivån. Med dagens teknik kan många arbetsplatser bättre anpassas till de behov den anställde har. Centerpar-

⁴ I september 2005 var 73 000 personer mellan 18 och 24 år arbetslösa. Detta betyder att andelen arbetslösa ungdomar har vuxit det senaste året. Källa: Ams.

⁵ I mars 2005 var 3,5 % av de med minst två års eftergymnasial utbildning öppet arbetslösa och 1,5 % deltog i olika arbetsmarknadsåtgärder. Det finns dessutom ett stort mörkertal. Många akademiker har okvalificerade jobb eller studerar under tiden som de söker jobb. Källa: Saco.

⁶ För diskussion kring äldre i jobb se Centerpartiets äldremotion So551.

tiet vill att åtgärder på den ordinarie arbetsmarknaden ska prioriteras, arbetsgivarens sjukersättningsansvar förändras och lönebidragsmöjligheten förbättras.

6.5 Tala klarspråk – redovisa alltid den totala arbetslösheten

Centerpartiet vill att statistiken över antalet arbetslösa i Sverige ska redovisas på ett mer renodlat sätt. Ans term ”öppet arbetslösa” är förvirrande och säger inte så mycket om hur många som verkligen är arbetslösa. Centerpartiet tycker att alla som finns inskrivna på arbetsförmedlingen, oavsett om de gör praktik eller är hemma och letar bland jobbannonserna, ska redovisas som arbetslösa. Den siffra som verkligen betyder något är siffran över den totala arbetslösheten. Detta bör ges regeringen till känna.

7 Kunskap som konkurrensmedel

Behovet av att vidareutveckla och utbilda sig hela livet är stort och kommer att växa ännu mer. Globalisering och ökad teknikanvändning leder till ökad rörlighet på arbetsmarknaden. Allt fler människor byter arbetsgivare allt fler gånger, och allt fler byter dessutom spår i yrkeslivet. För att klara oss i den internationella konkurrensen måste vi anpassa utbildningssystemet till den här utvecklingen. Vad som ovan anges om att anpassa utbildningssystemet till den internationella konkurrensen bör ges regeringen till känna.

7.1 Förbättra yrkesutbildningen på gymnasiet

Centerpartiet vill ha en gymnasieskola där elever som vill skaffa sig behörighet till högskolan ska kunna göra det, men där det också finns yrkesförberedande program för dem som är mer praktiskt lagda eller intresserade. De yrkesförberedande programmen ska ha höga krav på kunskapsinnehåll, men eleven ska inte behöva läsa alla de teoretiska ämnen som krävs för en högskolebehörighet. Det ska finnas ett nära samarbete med framtida arbetsgivare eftersom det gör eleverna bättre förberedda inför arbetslivet. Det ska givetvis vara möjligt att komplettera sin behörighet till högskolan via t.ex. komvux om en elev ändrar sig efter sin examen.

För att klara morgondagens behov av kompetenta yrkesmän och -kvinnor krävs en kraftfull marknadsföring av yrkesutbildningar. Dessutom måste attityder till yrkesutbildningar förändras hos ungdomar, föräldrar och yrkesvägledare.

Fel! Okänt namn på

7.2 En flexibel lärlingsutbildning

Det ska också finnas en modern och flexibel lärlingsutbildning, som riktar sig både till de elever som vill utbilda sig till ett yrke där det är en fördel att få sin utbildning direkt i en praktisk verksamhet och till den elev som av olika skäl behöver göra huvuddelen av sin gymnasieutbildning på en arbetsplats.

7.3 Yrkesutbildning efter gymnasiet

För dem som blir arbetslösa vill Centerpartiet både öka antalet platser på de kvalificerade yrkesutbildningarna (KY-utbildningar) och utveckla systemet så att de erbjuder två olika vägar. Den ena vägen ska vara att, som i dag, erbjuda fördjupade kunskaper som är viktiga för att kunna utvecklas i sitt arbete. Vid sidan av det ska det finnas KY-utbildningar som också ger behörighet till högskolan. Det öppnar en ny möjlighet till högskolestudier, som särskilt riktar sig till dem med stor yrkeserfarenhet.⁷

7.4 Bättre möjligheter till vidareutbildning

Centerpartiet vill ha ett system för individuellt sparande till kompetensutveckling och vidareutbildning. Det ska vara frivilligt och bygga på en möjlighet för företagare och arbetstagare att skattefritt spara på individuella kompetenssparkonton. Det ger större möjligheter för alla att utvecklas och anpassa sig till en föränderlig arbetsmarknad.

Detta bör ges regeringen till känna.

8 Öka mångfalden – ge alla chans till jobb!

Om lika många av dem som är födda utomlands som övriga svenskar hade ett jobb skulle 115 000 fler människor gå till jobbet i dag. Endast 60 % av invandrade akademiker har ett jobb som motsvarar deras utbildningsnivå, mot 80 % för akademiker födda i Sverige. Integrationsverkets Rapport integration 2003 visar att de som är födda i Afrika eller Asien har sämst möjligheter att få ett arbete på den svenska arbetsmarknaden. Man drar också slutsatsen att diskriminering är den enda orsaken till att det ser ut så här.

Det leder Centerpartiet till slutsatsen att om Sverige bara kunde bli bättre på att ta tillvara kompetens skulle det ge ökad mångfald i samhället. Nu är det självklart inte så enkelt, men för att någon gång nå dit lägger Centerpartiet fram förslag som vi tror bidrar positivt.

⁷ För vidare diskussion om utbildning se Centerpartiets motion.

8.1 Bättre validering av utländska examina

Flera av dem som har examina från ett annat land har svårt att få ett arbete i Sverige som motsvarar deras kunskap och kompetens. Utländska utbildningar har inte samma status som de svenska, vilket är ologiskt eftersom de ofta håller samma, eller högre, kvalitet som utbildningar i Sverige. Det är dags att erkänna kvaliteten på utländska utbildningar och ha tydliga kriterier och standardiserade metoder för att mäta kompetens och betyg på ett korrekt sätt, s.k. validering. Centerpartiet vill erbjuda allmänna tester på de faktiska kunskaper som en person har. Testerna ska erbjudas ofta och vid regelbundet återkommande tillfällen på de flesta av landets högskolor och universitet. Valideringsprocessen ska få ta maximalt tre månader.

Också bedömningen av praktiska yrkeskunskaper måste förbättras. En modell som genomförts i Finland där alla har rätt att visa upp sina kunskaper i ett fristående yrkesprov är värd att pröva. Provet ska vara oberoende av hur individen skaffat sig yrkeskunskaperna och erfarenheterna.

8.2 Tillåt människor att jobba

Det måste bli enklare för asylsökande att arbeta under tiden de väntar på besked om uppehållstillstånd. Det kräver bättre information till asylsökande om var det finns lediga jobb, men också ett bättre samarbete mellan migrationsmyndigheter, kommuner, organisationer och företag. Det kan bidra till att fler asylsökande får ett arbete.

I dag måste en person åka till sitt hemland och söka svenskt arbetstillstånd om personen fått ett jobb under en Sverigevistelse. Centerpartiet vill i stället att man ska kunna ansöka om arbetstillstånd på plats i Sverige. Vi vill också tillåta arbetskraftsinvandring.

Ett problem vid introduktionen på arbetsmarknaden är att det tar tid att skaffa sig de kunskaper som krävs för att fungera väl på en ny arbetsmarknad. Det kan också vara mer komplicerat för arbetsgivare att bedöma arbetsförmågan hos någon som nyss anlänt till Sverige. Båda dessa faktorer gör att det kan vara svårt att hitta ett jobb. Centerpartiet vill därför att de s.k. nystartsjobben ska gälla under de tre första åren i Sverige för dem som beviljats uppehållstillstånd.⁸

8.3 Skarp diskrimineringslagstiftningen

Diskrimineringslagstiftningen är för lam och det innebär en alltför liten risk för företag och myndigheter att diskriminera. Det skadestånd som en arbetsgivare i dag riskerar att få böta om han eller hon blir anklagad för diskriminering står inte i proportion till företagets storlek, vilket alltför ofta innebär att

⁸ För vidare diskussion se Centerpartiets integrationsmotion.

Fel! Okänt namn på

beloppet handlar om en ”struntsomma” för arbetsgivaren. För att arbetsgivare ska inse att diskriminering får konsekvenser vill Centerpartiet därför att företag förutom skadeståndet, även ska riskera att få betala böter om de blir dömda för diskriminering. Vi vill införa ett slags företagsbot för diskrimineringsbrott på samma sätt som för t.ex. miljöbrott. Storleken hos denna ska stå i proportion till företagets storlek. Det här ska vara regeln även när det handlar om diskriminering i krogköer osv. Detta bör ges regeringen till känna.

Dessutom är dagens diskrimineringslagstiftning uppdelad på flera lagar. För att göra den till ett vassare verktyg vill vi ha en enhetlig diskrimineringslagstiftning. Centerpartiet vill också ha en gemensam diskrimineringsombudsman i stället för dagens fem (DO, JämO, HomO, HO, BO). Den nya myndigheten ska ha kvar och utveckla den specialkunskap som i dag finns på fem olika håll. Vi vill även avveckla Arbetsdomstolen och flytta dess kompetens till allmän domstol.

8.4 Ställ tydligare krav på staten, kommuner och landsting

Stat, kommun och landsting måste bli en bättre förebild som arbetsgivare och det räcker inte bara med information och utbildning. Målet ska vara att anställda inom offentlig sektor ska svara mot befolkningens sammansättning i den arbetsmarknadsregion man befinner sig i. Detta bör ges regeringen till känna.

Centerpartiet vill ha betydligt skarpare och tydligare krav på exempelvis våra myndigheter. Vi kräver bättre uppföljning och utvärdering över hur väl diskriminering motarbetas, allt i syfte att öka mångfald och integration hos de offentliga arbetsgivarna. Detta bör ges regeringen till känna.

9 En effektiv samhällsservice

Centerpartiet vill sänka de höga skatterna. För att klara det och ändå behålla en bra välfärd behöver stat, kommun och landsting bli mer effektiva och hitta de lönsammaste lösningarna för hur de bedriver sin verksamhet. Det betyder också att alla delar, den nationella, den regionala och den lokala nivån, måste sköta det som den är bäst på.

En effektiv stat måste koncentrera sig på att skapa exempelvis en fungerande polis och ett rättsväsende som finns nära alla medborgare, bra högre utbildning och forskning och bra kommunikationer inklusive en fungerande post. Det ger skattebetalarna mer samhällsservice per skattekrona och vi kan få både skattesänkningar och trygghet.

9.1 Mer offentlig service per skattekrona

Varje politisk beslutsförsamling har ett moraliskt ansvar att se till att varje skattekrona används på ett effektivt sätt. Så är det inte i dag. Ekonomistyrningsverket (ESV) gjorde nyligen en undersökning⁹ över myndigheternas overhead-kostnader, dvs. kostnader för gemensam styrning, samordning, administration och lokaler. Enligt ESV är statens overhead-kostnader ca 45 miljarder kronor per år eller ca 25 % av statens driftskostnader, alltså en mycket stor summa. ESV:s slutsats är att i princip alla myndigheter kan spara pengar genom att se över dessa kostnader.

Det är också viktigt att se över vilka arbetsuppgifter myndigheter och statliga verk har och dessutom hur många myndigheter och statliga verk som finns i Sverige. Den siffran finns det ingen som har i dag. Centerpartiet är övertygat om att det går att använda skattepengar mer effektivt genom att slå ihop eller slå igen flera myndigheter och verk.¹⁰

9.2 Offentlig sektors roll för nya jobb

Centerpartiet vill stärka kommunerna och det lokala självstyret genom att låta kommunerna behålla en större del av sina skatteintäkter. I dag får kommunerna betala en stor del av sina intäkter till staten och sedan får de bidrag för att klara sina utgifter. Med Centerpartiets skatteförslag¹¹ får kommunerna behålla en större del av sina skatteintäkter i stället för att få statsbidrag. Det ger kommunerna bättre förutsättningar att planera sin verksamhet, vilket i sin tur gör det enklare för dem att sköta sin ekonomi på ett effektivt sätt. Det ger mer pengar till exempelvis att anställa fler inom vård och omsorg eller till skattesänkningar.

Den offentliga sektorn ska alltid vara ett föredöme som arbetsgivare. Det är viktigt att de offentliga arbetsgivarna har en offensiv hållning till och arbetar aktivt med arbetsmiljöfrågor, medinflytande etc. Detta bör ges regeringen till känna.

9.3 Större lokalt självstyre skapar jobb

På lokal nivå finns ofta stora möjligheter att skapa ett bra klimat för företagsamhet och att samordna insatser för en bättre fungerande arbetsmarknad. Tyvärr försvåras det av statlig reglering av t.ex. arbetsmarknads-, utbildnings- och socialpolitik. Ett större lokalt självstyre skulle ge kommuner och regioner möjlighet att hitta nya lösningar i samarbete med det civila samhället och de

⁹ ”Vad är rimlig kostnad för myndigheternas styrning, samordning och administration?” 2005-03-14.

¹⁰ För ytterligare diskussion kring detta se Centerpartiets budgetmotion Fi243.

¹¹ För ytterligare diskussion kring detta se Centerpartiets skattemotion Fi243.

Fel! Okänt namn på

lokala företagen. Det kan i sin tur leda till en ökad regional tillväxt, vilket är en förutsättning för en ökad nationell tillväxt.

Det kräver också att kommuner och regioner tar chansen att förbättra sitt företagsklimat. Det finns alla anledningar för lokala och regionala politiker att göra sitt bästa för att skapa goda förutsättningar för så många jobb som möjligt i sin omgivning. Med ett ökat självstyre kan kommuner och regioner dessutom använda ett bra företagsklimat som ett konkurrensmedel för att locka till sig nya företag.

9.4 Stärk det civila samhället och människors frivilliga engagemang

Allt ska inte skötas av stat, kommun eller landsting. I människors frivilliga engagemang finns stora möjligheter, både att förbättra offentlig service och ge bättre villkor för företagande och nya jobb.

I många fall är en ekonomisk förening eller ett kooperativt samarbete en viktig del i den lokala företagsutvecklingen. Ett exempel är när byns invånare tar över driften av den nedläggningshotade affären. Samarbete mellan offentligt, privat och civilt kan alltså bidra till att behålla och utveckla den samhällseliga servicen och därmed ge förutsättningar för människor att bo och arbeta i hela landet. Det är också ett bra sätt för personer som inte är villiga att ta steget att ensam starta ett företag, utan hellre vill dela ansvaret med andra. Samhällets stöd till utvecklande av denna typ av företagande bör vara långsiktig.

Socialt företagande är en typ av företagande som hjälper dem som står längst från arbetsmarknaden att få ett jobb. Det innebär att företaget producerar varor och tjänster för marknaden, samtidigt som det får samhällsstöd för att anställa personer med exempelvis missbruksproblem eller kriminell bakgrund.

För att underlätta för dessa typer av företagande bör lagen om offentlig upphandling ses över. Detta bör ges regeringen till känna.

9.5 Bättre kommunikationer – en förutsättning för fler jobb

Ett av statens ansvar är att se till att invånarna får tillgång till bra och moderna kommunikationer. Det gäller både de traditionella kommunikationerna som väg och järnväg och de digitala som exempelvis bredband och 3 G. Det krävs bra kommunikationer för att klara den tuffa internationella konkurrensen. Bra kommunikationer gör att större företag väljer att investera i vårt land och dessutom blir det oerhört mycket lättare för svenska små och medelstora företag att vara framgångsrika. Vi vill inte ha en utveckling där privata satsningar och företagande går omkull på grund av dålig infrastruktur.

Tyvärr kännetecknas dagens trafik- och infrastrukturplanering av ryckighet och ständiga omkastningar av redan satta planer. Det stämmer inte alls över-

ens med det långsiktiga planerande som är nödvändigt inom transportsektorn och betyder dessutom att regioner, kommuner, företag och människor får svårt att planera sin verksamhet. Centerpartiet kräver bättre hållfasthet till lagda planer och större marginaler i statens budget för att undvika den här typen av ryckighet.

Det krävs också nya grepp. Centerpartiet vill öppna för alternativ finansiering av infrastruktur. Det skulle göra det möjligt att genomföra samhällsekonomiskt riktiga och strategiskt viktiga investeringar i vägar och järnvägar redan i dag, i stället för att behöva vänta en obestämbar tid. Vad som ovan anförs om att öppna för alternativ finansiering av infrastruktur bör ges regeringen till känna.

Sverige måste ha en riktigt bra kollektivtrafik. Kan den bli bättre så kan också områden som miljö, tillgänglighet, trafiksäkerhet, regional utveckling och jämställdhet förbättras. Kollektivtrafiken kan bredda arbetsmarknaderna. Att kunna pendla med exempelvis tåg ger människor bättre förutsättningar att arbeta på annan ort och det kan i sin tur sänka arbetslöshetssiffrorna. Detta bör ges regeringen till känna.

De regioner i Sverige som ligger en bit från befolkningstäta regioner har ett stort naturligt handikapp – avståndet till marknaden. Att på olika sätt korta dessa avstånd är av stor betydelse för att skapa likvärdiga villkor för företagande.

Transportsystemet är en förutsättning för tillväxt och en god ekonomi. Utan att varor flyttas kan ingen handel ske. Därför kan förbättrade transporter vara nyckeln till nya jobb. I dagens Europa korkas många transportvägar igen av för mycket trafik. Orsaken är dålig infrastruktur och dålig transportpolitik. Resultatet blir höga ekonomiska kostnader, ökad olycksrisk och miljöförstöring. Centerpartiet anser att hela EU måste arbeta för en betydligt förbättrad infrastruktur samt en förbättrad transportpolitik. Då undviks onödiga påfrestningar på miljön, den ökande takten i utbyte av varor och tjänster klaras och möjligheterna att minska Sveriges och Europas arbetslöshet ökar betydligt. Detta bör ges regeringen till känna.

10 Mångfald i offentlig sektor

Det viktigaste för människor som är i behov av vård, en bra skola eller dagisplats är tillgänglighet och god service med bra kvalitet. Det får vi lättare med flera olika aktörer, som t.ex. företag, organisationer eller kooperativ.

10.1 Varför konkurrens?

Det går inte att bara förutsätta att dagens lösningar alltid är de bästa. Om samhällsservice också i fortsättningen enbart drivs i offentlig regi finns det alldeles för få morötter att utveckla effektivare och billigare produkter och tjänster inom t.ex. vård och omsorg. Om fler alternativ tillåts ökar konkurrens-

Fel! Okänt namn på

sen och därmed också nytänkandet och innovationerna. Både tekniska och sociala uppfinningar¹² kan utvecklas och leda till nya jobb och kanske exportmöjligheter, även i offentlig sektor.

Kvinnor vinner på ökad mångfald i offentlig sektor. Om privata alternativ tillåts öppnas möjligheter att starta företag inom det område som kvinnor i huvudsak arbetar inom. Det finns flera exempel på kvinnor som gått från att vara kommun- och landstingsanställda till att bli egenföretagare och lyckats med att skapa mycket bra vård och omsorg, i många fall bättre än det offentliga lyckats med.

Även kvinnor som inte är intresserade av att starta ett företag blir vinnare. Med fler arbetsgivare inom den offentliga verksamheten ökar konkurrensen både vad gäller verksamhet och mängden arbetsgivare. Det kan leda både till högre löner och till ökad trivsel på arbetet.

Ökad mångfald kan också få en bra regionalpolitisk effekt eftersom behov av vård och omsorg finns överallt. På så sätt kan den här typen av företagande leda till tillväxt i hela landet. Vad som ovan anförs om fler alternativ i offentlig sektor bör ges regeringen till känna.

10.2 Etableringsfrihet

Centerpartiet vill ha full etableringsfrihet, dvs. rätt för företag att med offentlig finansiering driva verksamhet, inom barn-, äldre- och handikappomsorg. Kombinerat med fritt val inom välfärdstjänsterna ger det människor verklig valfrihet att välja den omsorg som bäst passar de egna behoven. Vi vill även uppnå ökad etableringsfrihet inom sjukvården genom ett regelverk som tar hänsyn till vårdens speciella förutsättningar. Genom etableringsfrihet och valfrihet ökar mångfalden av utförare inom välfärdstjänsterna.¹³

10.3 Utmaningsrätt, intraprenad och kooperativ

Centerpartiet är positivt till s.k. utmaningsrätt, alltså rätt för anställda och företag att utmana kommuner och landsting om drift av verksamhet. Det ger personal möjlighet att till rätt pris och rätt kvalitet och till bestämda regler ta över och driva det som kommun eller landsting tidigare skött.

Intraprenad är ett bra sätt att öka konkurrensen i offentlig sektor, åtminstone på de platser där det råder brist på konkurrens. Det är när personal på t.ex. ett äldreboende själv driver verksamheten med ansvar för budget, arbetssätt, osv., men fortfarande är anställd av kommunen som behåller det yttersta ansvaret.

Kooperativt företagande har ofta sin grund i människors behov. Det händer att det finns ett behov av en verksamhet (t.ex. ett äldreboende), men att före-

¹² Sociala uppfinningar är uppfinningar som t.ex. bibliotek, förskola eller Ishotellet i Jukkasjärvi.

¹³ För vidare diskussion se Centerpartiets familjemotion, vårdmotion samt äldremotion.

tag inte anser sig kunna göra vinst och att det offentliga inte tar/har ett ansvar. Då passar kooperativt företagande ofta som företagsform. Det kan vara lättare för en grupp människor att tillsammans ha mod att bilda ett kooperativt företag än det är för en ensam person att våga bli företagare. Vad som ovan anförs om utmaningsrätt, intraprenad och kooperativt företagande bör ges regeringen till känna.

11 Forskning och utveckling

Sverige ligger sedan flera år i världstoppen när det gäller att investera i forskning och utveckling (FoU). Det är mycket bra, men det har inte så stor betydelse för hur många jobb som skapas om inte de idéer och produkter som forskas fram förvandlas till framgångsrika företag i Sverige. I dag flyttar alldeles för många av våra goda idéer utomlands och bidrar i stället till framgångsrika företag i andra länder.

För en ökad kommersialisering av forskningsresultat, dvs. att forskningen leder till fler och större företag, är det viktigt att samarbetet mellan grundforskning och den tillämpade forskningen underlättas. För att stimulera detta ska staten gynna de högskolor och universitet som erbjuder sina forskargrupper belöningar för sådan kommersialisering. Centerpartiet vill införa ett belöningssystem genom ”vinstdelningspaket”, där forskaren eller forskargruppen erbjuds royalty, delägarskap eller optioner i ett eller flera företag. Högskolorna ska även ha rätt till ”vinstandel”. Det här tror vi skapar förutsättningar för att de idéer som tas fram ska generera pengar och jobb i Sverige i stället för i andra länder.¹⁴

12 Framtidens branscher

Sveriges välfärd och rikedomar baseras i stora delar på framgångsrika branscher som skogs- och gruvnäringen. Dessa branscher måste självklart på alla sätt tillåtas frodas än mer, men det finns också en otrolig tillväxtpotential inom ett antal områden – miljöteknik, IT, bioteknik, turism, medicin, tjänstesektorn. Många nya jobb kan skapas inom dessa branscher om vi ser till att underlätta också deras framväxt. Några av de branscher som verkar ha den bästa framtiden är tjänstehandeln, som spås bli Europas framtidsbransch, och miljöteknik som är en bransch som måste utvecklas eftersom den handlar om mänsklighetens överlevnad.

¹⁴ För vidare diskussion se Allians för Sveriges motion om högre utbildning och forskning.

Fel! Okänt namn på

12.1 Miljöteknik – en överlevnadsfråga

Olje- och bensinpriset har på senare tid stigit rejält. Sinande oljefält och vårt beroende av oljan gör att vi får betala alltmer för att värma våra hus och tanka våra bilar. I takt med att utvecklingen i fattigare länder går framåt och de börjar konsumera mera, kommer också efterfrågan på energi att stiga. Det driver upp priserna ännu mer. Det ger oss i Sverige oanade möjligheter eftersom vi har både tekniken och kunnandet för att öka vår produktion av miljövänligt bränsle. I stället för att vara beroende av oljefyndigheter i andra länder skulle det svenska jord- och skogsbruket kunna producera den energi vi behöver. Dessutom finns stora möjligheter att skapa nya jobb och tillväxt genom att exportera både vårt miljökunnande och miljöteknik.

OECD spår miljöteknik som en av de viktigaste framtidsbranscherna med en årlig tillväxt på 5–20 %. Självklart ska Sverige hänga med i den utvecklingen, men för detta krävs satsningar. Centerpartiet vill hjälpa denna växande bransch genom lagstiftning och andra politiska styrmedel som t.ex. subventionerat pris på miljövänligt bränsle, skatterabatt för inköp av miljöbil, försäljningsstopp för fordon som enbart drivs på bensin fr.o.m. år 2015 och betydligt mer pengar till miljö- och energiforskning. Om vi tar chansen kan Sverige bli världsledande på miljövänliga bränslen, miljövänliga fordon och annan miljöteknik.¹⁵

12.2 Tjänstesektorn – Europas snabbast växande bransch

Centerpartiet ställer sig mycket positivt till internationell öppenhet och den pågående globaliseringen. Men vi ser också att den hårda internationella konkurrensen ställer nya krav på Sverige. Under de senaste åren har mellan 2 000 och 3 000 industriarbeten försvunnit varje månad. På tio år har svenska industriföretag flyttat minst 50 000 befintliga arbetstillfällen utomlands och förlagt ytterligare 200 000 nya arbeten i andra länder än Sverige.

Detta innebär att industrins betydelse som arbetsgivare minskar och numera står endast för 17 % av sysselsättningen i Sverige. Detta uppfattas av många som en skrämmande utveckling och man frågar sig vad vi ska jobba med i framtiden. Svaret är att Sverige och resten av den rika världen befinner sig i en övergång till ett tjänstesamhälle.

En tjänstesektor där Sverige har stor potential att bli världsledande i framtiden är vård och omsorg. Efterfrågan på denna typ av tjänster ökar och det blir lättare att utföra och konsumera dem över nationsgränser. SNS:s välfärdspolitiska råd skriver i sin rapport *Hälsa, vård och tillväxt – Välfärdspolitiska rådets rapport 2004* att ”den svenska sjukvårdens potential är stor”. Dessa branscher finns dessutom redan i hela landet och experterna och de blivande entreprenörerna finns redan på alla orter och i alla landsdelar.

¹⁵ För ytterligare diskussion se Centerpartiets miljömotion.

Enligt Centerpartiet krävs det politisk vilja för att en sådan här utveckling ska bli verklighet. OECD anser att konkurrensfrämjande avregleringar, att öppna för internationell konkurrens och avskaffande av offentliga monopol väsentligt kan underlätta övergången till ett tjänstesamhälle eftersom dessa åtgärder främjar tjänsteföretagande.

Inom vård och omsorg finns en stor potential till ökad produktivitet och ökad effektivitet. Men om samhällsservice också i fortsättningen enbart drivs i offentlig regi finns det alldeles för få morötter att utveckla effektivare och billigare produkter och tjänster. Om fler alternativ tillåts ökar konkurrensen och därmed också nytänkandet och innovationerna. Både tekniska och sociala uppfinningar kan utvecklas och leda till nya jobb och exportmöjligheter.

På samma sätt som avregleringarna inom telekom ledde till att Sverige under 1990-talet blev en av världens främsta länder inom IT, kan avregleringar och privatiseringar av vård och omsorg göra Sverige världsledande också inom dessa branscher. I en framtid skulle Sverige t.ex. kunna erbjuda hundratusentals amerikaner och kineser specialistbehandlingar av livsstilssjukdomar.

Centerpartiet väljer att inte se globaliseringen och den internationella konkurrensen som ett hot. Det är snarare en möjlighet. Men Sverige måste ta tillvara dessa möjligheter och därigenom skapa villkor för fler framgångsrika företag och för fler jobb.

12.3 Förenkla gränsöverskridande tjänstehandel

För att Sverige enklare ska kunna exportera tjänster krävs förenklade regler. Men enklare regler kräver ny lagstiftning och då är EU:s s.k. tjänstedirektiv ett bra exempel. Tjänstedirektivet är ett avtal mellan EU:s länder som om det införs skulle innebära att medborgare och företag kan arbeta kortare tid i ett annat EU-land, men med de arbetsrättsliga avtal och löneavtal som det egna landet har.

Tjänstedirektivet innebär att svenska företag enklare kan sälja tjänster utanför Sverige eftersom de slipper hålla reda på lagstiftning i 25 olika EU-länder. Tjänstedirektivet leder, precis som globaliseringen i övrigt, genom en större marknad också till fler potentiella kunder för företag. Det betyder att det finns utrymme för fler att sälja sina tjänster och därmed möjlighet för fler att starta företag och anställa. Tjänstedirektivet leder också till ökad konkurrens, vilket är bra för konsumenterna. Konkurrens ger bättre kvalitet till ett lägre pris, oavsett om det handlar om att betala för en vara i form av en spik eller att betala för en tjänst i form av den snickare som slår i spiken.

EU:s fria rörlighet ger alltså stora möjligheter till fler jobb på den svenska arbetsmarknaden. För Centerpartiet är det därför självklart att den fria rörligheten även ska omfatta tjänster och vi vill ha ett tjänstedirektiv som river hinder för handel i Europa. Men Centerpartiet tycker också att det är mycket viktigt att tjänstedirektivet tar hänsyn till de olika regelverk som finns i EU, med både minimilöner och den svenska modellen med kollektivavtal.

Fel! Okänt namn på

13 Företagens konkurrenskraft

13.1 Hjälp entreprenörer att skapa jobb

Det startas alldeles för få nya företag och andelen företagare har aldrig tidigare varit så låg som nu.¹⁶ Om Sverige ska klara av att minska arbetslösheten måste detta förändras. Nya jobb måste skapas och därför vill Centerpartiet skapa förutsättningar både för nyföretagande och för existerande företag att växa.

Centerpartiet vill rensa bort alla de skatter och regler som hindrar den ekonomiska tillväxten och hindrar nya jobb från att skapas. Principen måste vara att en regel eller skatt som inte tillför något till vare sig företagaren eller samhället ska tas bort. Tyvärr finns det i dag alldeles för många av dessa. Centerpartiet vill därför följande:

- Reformera de skadliga och krångliga 3:12-reglerna
- Avskaffa den skadliga förmögenhetsskatten
- Slopa den dubbla beskattningen på aktieutdelning
- Slopa revisionsplikten för mindre företag
- Anpassa aktiebolagslagen till små och medelstora företag
- Anpassa årsredovisningslagen till små och medelstora företag
- Ompröva de nya förmånsrättsreglerna

Tillgång till riskkapital, pengar att investera i ett företag, är en av de faktorer som håller nere företagsamheten och därmed skapandet av nya jobb. För att starta ett företag eller bygga ut ett existerande företag krävs pengar. Möjligheten till såddkapital och riskkapital är därför viktiga som ett komplement till banklån. Centerpartiet vill därför införa ett skattefritt s.k. starta eget-sparande och införa ett personligt riskkapitalavdrag.

Vi vill också införa en till form av aktiebolag. I dag måste en entreprenör satsa 100 000 kr i startkapital för att starta ett företag i aktiebolagsform. Centerpartiet vill att denna summa ska kunna vara lägre. Om en entreprenör har startkostnader som är lägre än 100 000 kr ska det vara möjligt att starta ett aktiebolag med den lägre summan. Detta är särskilt viktigt för tjänsteföretag som ofta har låga startkostnader. Detta bör ges regeringen till känna.

Centerpartiet vill också öka tillgången på riskkapital i form av s.k. venture capital. Venture capital kallas investeringar i små och medelstora företag som är i uppstarts- eller expansionsfasen. En del av den här typen av finansieringshjälp kan komma direkt från staten via olika typer av bidrag eller förmånliga lån, men statens insatser ska vara ett komplement. I stället måste vi få privatpersoner att investera i andras företag. Därför vill Centerpartiet göra det möjligt att göra ett skatteavdrag på den investering som man gör i någon annans företag. För att ytterligare öka viljan att investera vill vi göra det möjligt att göra ett skatteavdrag (på investeringen efter det första avdraget) om

¹⁶ www.svensktnaringsliv.se, augusti 2005.

den investering man gjort förloras, dvs. om företaget går i konkurs. Detta bör ges regeringen till känna.

Centerpartiet vill införa statliga kreditgarantier liknande det system som finns i Finland. Systemet administreras av statliga Finneva som tar lånebelopp på upp till 35 000 euro. Vid större lån delas risken med en bank. Utöver visst eget kapital krävs säkerhet, exempelvis i form av inventarier. Däremot tas aldrig några personliga egendomar som garanti. Detta bör ges regeringen till känna.

Vi vill också utreda möjligheten att införa ett entreprenörslån, likt hur studiemedelslånen fungerar. Detta bör ges regeringen till känna.

Ett problem småföretagare ofta möter är att de måste betala in moms till staten för sålda varor och tjänster som de ännu inte har fått betalt för av sina kunder. Centerpartiet vill därför förlänga momsinsbetalningsperioden för företag med momspliktig omsättning i intervallet 1–40 miljoner kronor med två månader.

För att göra det lönsammare att anställa och därigenom underlätta för fler att få ett jobb vill Centerpartiet sänka arbetsgivaravgiften.

Centerpartiet vill se ett nytt sjuklönesystem. I dag läggs ett alldeles för stort ansvar på företagaren, vilket slår tillbaka på de svagaste grupperna i samhället. Företagare har helt enkelt inte råd att anställa någon med en sjukdomshistoria när de riskerar att få betala en stor del av sjukfrånvaron.¹⁷

Vi vill också att den som går från en anställning över till eget företagande ska kunna ta med sig sitt socialförsäkringsskydd in i det nya företaget under de två första åren. Detta bör ges regeringen till känna.

13.2 Kvinnors företagande

I Sverige är det betydligt färre kvinnor än män som driver företag. Kvinnor äger mindre än en femtedel av landets företagskapital och kvinnor är i klar minoritet på ledande poster i alla branscher och i alla storlekar på företag. För att skapa fler jobb måste kvinnors kreativitet och entreprenörskap prioriteras.

Många kvinnor upplever att deras affärsidéer inte tas på allvar av banker och finansieringsinstitut och de har därför svårt att få lån till att starta och driva företag. Under 1990-talet satsade den borgerliga regeringen på ett stort program för kvinnors företagande. Det innehöll bl.a. särskilda kvinnolån, forskning kring kvinnors företagande, affärsrådgivning riktad till kvinnor och kvinnligt resurscentrum. Programmet har haft stor betydelse för framväxten av fler kvinnliga företagare och Centerpartiet vill att ett liknande program införs igen. Vad som ovan anförs om att kvinnors entreprenörskap bör prioriteras genom ett särskilt program för kvinnors företagande bör ges regeringen till känna.

Med fler kvinnor som startar och driver företag får Sverige en starkare ekonomisk utveckling, men det har även andra positiva effekter. En sådan

¹⁷ För ytterligare diskussion kring dessa förslag se Centerpartiets företagsskattemotion.

Fel! Okänt namn på

effekt är att fler kvinnor skapar och deltar i de informella nätverk från vilka styrelseledamöter, vd och ordföranden rekryteras. Fler kvinnor i näringslivet undergräver de könsroller och normer som exkluderar kvinnor från inflytande och delaktighet i samhället. Ökad jämställdhet är en viktig del för ökad konkurrenskraft och en förbättrad svensk ekonomi.

13.3 Unga och entreprenörskap

Det är viktigt att kunskap om entreprenörskap, kreativitet och företagande ökar hos unga. Det måste finnas med genom hela skolan. Läroplaner behöver omarbetas och ge entreprenörskap och kunskap om företagande en naturlig plats i undervisningen. Detta bör ges regeringen till känna.

13.4 Solidaritetsbanker

Centerpartiet vill pröva möjligheten att införa s.k. solidaritetsbanker. De ska kunna förmedla räntefria lån samt ge de ekonomiska och kunskapsmässiga resurser som behövs för att göra det lättare att starta företag i socialt utsatta områden. Det finns ett behov av sådana lösningar för de många människor som i dag har svårt att få del av traditionell kreditgivning. Givetvis handlar det inte om bidrag, utan de som tar lån förväntas också betala tillbaka och även bidra till att verksamheten utvecklas och kan komma andra till del. Detta bör ges regeringen till känna.

Centerpartiet vill också förenkla framväxten av kreditgarantiföreningar och lokala banker. Detta bör ges regeringen till känna.

13.5 En översyn av arbetsrätten

Centerpartiet önskar en arbetsrätt som ger tydliga regler och stabilitet för parterna. Kan man skapa ett regelverk som är neutralt i förhållande till parterna skulle konkurrenskraften och förutsättningarna för nya jobb öka.

I flera europeiska länder, exempelvis Tyskland och Nederländerna, finns krav på proportionalitet mellan strejkers omfattning och de intressen som står på spel. Exempelvis är det orimligt att företag som har gällande kollektivavtal och arbetsfred kan dras med i konflikter som de inte har en relation till via sympatiåtgärder.

Centerpartiet anser att det ska finnas ett rimligt förhållande mellan ändamålet för den stridsåtgärd som vidtas och de medel som används för att uppnå målet. Detta skulle ge en bättre balans mellan parterna på arbetsmarknaden. Vad som ovan anförs om en proportionalitetsregel bör ges regeringen till känna.

13.6 Hur behåller Sverige de stora företagen?

Att företag och jobb flyttar mellan länder och regioner är en naturlig del av ett rörligt näringsliv. Svensk ekonomi är sedan länge konkurrensutsatt och den företagsflytt som pågår nu skiljer sig inte i sak från den strukturomvandling som skett tidigare. Centerpartiet tycker dessutom att denna omvandling är bra. Vi vill att utvecklingsländer ska få uppleva det välstånd som finns i Sverige och vi förstår också att en omvandling är naturlig.

Det betyder inte att vi ska låta bli att försöka övertyga de större företagen om att stanna kvar i eller att flytta till Sverige. De behövs lika mycket som de små företagen. Det är ofta de stora företagen som köper de varor och tjänster som många små företag säljer. Det gör oss oerhört beroende av att ha stora företag i landet.

Den svenska basindustrin spelar en stor roll för Sverige, både för de exportintäkter som genereras och för den stora sysselsättningen, ofta i glesare delar av landet. En framtidsinriktad basindustri i samverkan med forskarvärlden som ständigt tar sig an nya utmaningar och en ökande konkurrens skapar möjligheter för hela Sveriges företagsamhet. Den fungerar också som generator för nya företag som kan knoppas av. Det är viktigt att basindustrin också i framtiden ser det motiverat att investera i produktion i Sverige och erbjuder goda villkor för sin fortsatta tillväxt samt möjligheter att konkurrera internationellt. En fråga av särskild betydelse är den fortsatta tillgången till energi på långsiktiga och konkurrenskraftiga villkor.

Svenskt Näringsliv säger i sitt framtidsprogram "Fördel Sverige" att Sverige av egen kraft måste skaffa sig fördel för att kunna hävda sig i den globala konkurrensen. Det håller Centerpartiet helt med om. Sverige har redan i dag en rad fördelar: hög produktivitet, välutbildad arbetskraft, världsledande forskning m.m. Men för att hänga med i den tuffa globala konkurrensen krävs ännu mer.

Centerpartiet anser att det behövs ett bättre investeringsklimat där fler svenska och utländska företag och ägare väljer att investera i Sverige. Vi vill också ge bättre förutsättningar för vuxna att vidareutbilda sig i arbetet och förbättra samarbetet mellan skola och näringsliv. Vi vill se mer av företagsrelevant forskning och en effektivare kommersialisering av forskning. En väl utbyggd och fungerande infrastruktur, allt från vägar till IT, är också avgörande för hur Sverige i framtiden ska lyckas konkurrera om jobben med andra länder.

Stockholm den 3 oktober 2005

Maud Olofsson (c)

Åsa Torstensson (c)

Margareta Andersson (c)

Roger Tiefensee (c)

Eskil Erlandsson (c)

Kenneth Johansson (c)